

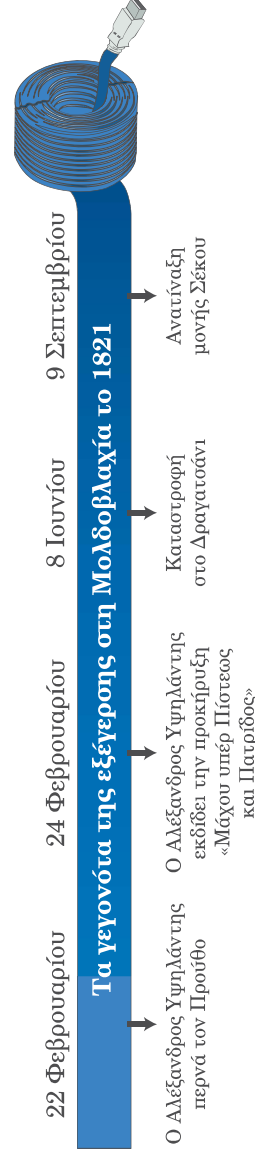
Κεφάλαιο 2

Η εξέγερση στη Μολδοβλαχία

Τον Φεβρουάριο του 1821 ο υπασπιστής του Ρώσου τσάρου, Αλέξανδρος Υψηλάντης, ηγήθηκε της εξέγερσης εναντίον των Τούρκων στη **Μολδοβλαχία**. Ωστόσο, μετά από επτά μήνες, η εξέγερση καταπνίγηκε από τον οθωμανικό στρατό.

▲ Η καταστροφή του Ιερού Λόχου, πίνακας του Πέτερ φον Ες, Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

Όσο περνούσε ο καιρός, η Φιλική Εταιρεία κατέστρωσε πολλά επαναστατικά σχέδια για τον τόπο και τον τρόπο έναρξης της Επανάστασης. Τελικά αποφασίστηκε να ξεκινήσει η Επανάσταση από τις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες (σημερινή Μολδαβία και Ρουμανία), όπου δεν υπήρχε οθωμανικός στρατός, οι ηγεμόνες τους ήταν Έλληνες Φαναριώτες και κατοικούσαν εκεί πολλοί Έλληνες. Επίσης, στη Βλαχία είχαν αναπτύξει ένοπλη δράση εναντίον της οθωμανικής κυριαρχίας οι οπλαρχηγοί Ιωάννης Φαρμάκης και Γεωργάκης Ολύμπιος.

Υπολογίζοντας στη ρωσική βοήθεια, ο Αλέξανδρος Υψηλάντης πέρασε τον Φεβρουάριο του 1821 τον ποταμό *Προύθο* και μπήκε στη Μολδαβία. Η Επανάσταση άρχισε και οι πρώτες δυσκολίες έκαναν την εμφάνισή τους. Τότε ο Υψηλάντης με τους περίπου 2.000 άντρες που συγκέντρωσε, στράφηκε προς το *Βουκουρέστι*. Στις 24 Φεβρουαρίου ο Υψηλάντης κυκλοφόρησε *προκήρυξη* με τίτλο «Μάχου υπέρ Πίστεως και Πατρίδος» και κάλεσε στα όπλα τους Έλληνες της περιοχής. Λίγες ημέρες αργότερα οι επαναστάτες κατέλαβαν το Βουκουρέστι, αλλά τελικά αποσύρθηκαν στα ορεινά αναμένοντας τις εξελίξεις.

Η εξέγερση στη Μολδοβλαχία καταδικάστηκε από τις Μεγάλες Δυνάμεις καθώς και από τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε', ο οποίος ενήργησε υπό την πίεση των Τούρκων. Αλλά και ο τσάρος της Ρωσίας καθάρισε τον Υψηλάντη από το αξίωμα του αξιωματικού του ρωσικού στρατού και έδωσε άδεια στα οθωμανικά στρατεύματα να εισβάλουν στην περιοχή.

Ο Υψηλάντης, με μερικές χιλιάδες πεζούς και λιγοστούς ιππείς, αντιμετώπισε τον πολυάριθμο οθωμανικό στρατό, που κινήθηκε εναντίον του, σε πολλές μάχες. Η αποφασιστικότερη από τις μάχες αυτές δόθηκε τον Ιούνιο του 1821 στο χωριό *Δραγατσάνι* και τελείωσε με ήπα των Ελλήνων. Ιδιαίτερα ο Ιερός Λόχος, το στρατιωτικό σώμα που αποτελούνταν από εθελοντές Έλληνες σπουδαστές των παροικιών, έχασε περισσότερα από τα μισά μέλη του.

Καταδικωμένος ο Υψηλάντης, πέρασε στην Αυστρία μαζί με τον Κοζανίτη υπασπιστή του Γεώργιο Λασσάνη, μερικούς αξιωματικούς και αρκετούς στρατιώτες. Άλλοι Έλληνες αντιστάθηκαν με επιτυχία στο Σκουλένι αλλά τελικά διαλύθηκαν, ενώ περίπου 100 κατόρθωσαν να φτάσουν πεζοπορώντας στην Ελλάδα. Οι αρχηγοί Ιωάννης Φαρμάκης και Γεωργάκης Ολύμπιος νικήθηκαν τον Σεπτέμβριο του 1821 πολεμώντας εναντίον των Τούρκων. Ο Γεωργάκης Ολύμπιος και οι συμπολεμιστές του αναπνέχθηκαν στη μονή Σέκου, για να μην πιαστούν αιχμάλωτοι.

Η επάμνηνη εξέγερση στη Μολδοβλαχία μπορεί να τερματίστηκε, κατάφερε ωστόσο να διασπάσει τα οθωμανικά στρατεύματα και να επταχύνει την επανάσταση στην Ελλάδα. Συνέβαλε έτσι αποφασιστικά στην απελευθέρωση του Έθνους.

Γλωσσάρι

Βουκουρέστι: Σημερινή πρωτεύουσα της Ρουμανίας (τότε της Βλαχίας).

Προκήρυξη: Κείμενο που δημοσιοποιείται και εξαγγέλλει τους λόγους μιας πολιτικής πράξης.

Προύθος: Παραπόταμος του Δούναβη, σύνορο της Ρουμανίας και της Μολδαβίας. Αποτελούσε φυσικό σύνορο ανάμεσα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και τη Ρωσία.

Οι πηγές αφηγοούνται...

1. Επιστολή του Αλέξανδρου Υψηλάντη στον Εμμανουήλ Ξάνθο, Ιάσιο, 26 Φεβρουαρίου 1821
«Ο ενθουσιασμός είναι τεράστιος εδώ, δεν ξέρω πού να βάλω αυτούς που φτάνουν. Πρέπει να μαζευτούν από παντού χρήματα, το ίδιο και άρματα και... και... Εξέρω ότι ο ζήλος σου, Ξάνθε μου, κάτι θα κάμει. Ελπίζω, με τη βοήθεια του Θεού να δοξαστούμε με το υπέρτατο όνομα των ελευθερωτών της Πατρίδας».
Εμμανουήλ Ξάνθου, *Απομνημονεύματα περί της Φιλικής Εταιρίας*, επιμέλεια Απ. Β. Δασκαλάκης, Αθήνα χχ. σ. 162.

2. Η καταστροφή του Ιερού Λόχου

«Έτσι χάθηκε μέσα σε λίγη ώρα μία από τις γλυκύτερες ελπίδες της Ελλάδας, ο Ιερός Λόχος. Αλλά, έστω και αν νικήθηκε, αφού εγκαταλείφθηκε μόνος και τόσο ολιγάριθμος απέναντι σε υπεράριθμο εχθρό, επιβεβαιώσε, υπό την ηγεσία πατριώτη και γενναίου ψυχου αρχηγού, του Νικολάου Υψηλάντη, τι μπορεί να κατορθώσει το πατριωτικό αίσθημα, η στρατιωτική τάξη και η αγάπη προς κάθε τι το ευγενές νέων καλής ανατροφής, έστω κι αν αυτοί μόλις είχαν επιστρατευθεί και μόλις είχαν διδαχθεί τη χρήση της λόγχης. Ως τέτοιος ο νέος Ιερός Λόχος αναδείχθηκε αντάξιος της τιμής του αρχαίου και όπως εκείνος γράφτηκε στην αρχαία ελληνική ιστορία, έτσι και αυτός γράφτηκε στη νέα, γενόμενος σε μικρογραφία το πιστό αντίγραφο του πρωτοτύπου. Ευτυχισμένες οι ψυχές των ιερολοχιτών! Με όση προθυμία και τιμή προσήλθατε σφάγια ιερά υπέρ της πατρίδας, με τόση χάρη να δεχθείτε από τις ουράνιες δυνάμεις την τιμή εκείνη, την οποία ως οφειλή προσφέρει στο όνομα και τη μνήμη σας το σύνολο των γνήσιων βλαστών της Ελλάδας».

Ιωάννου Φιλήμονος, *Δοκίμιον Ιστορικόν περί της Ελληνικής Επαναστάσεως*, Αθήνα 1859, σ. 183.
(Απόδοση στα νέα ελληνικά)

3. Εις τον Ιερόν Λόχον

«Ας μη βρέξη ποτέ
το σύννεφον, και ο άνεμος
σκληρός ας μη σκορπίση
το χώμα το μακάριον
που σας σκεπάζει.

Ας το δροσίση πάντοτε
με τ' αργυρά της δάκρυα
η ροδόπεπλος κόρη.
Και αυτού ας ξεφυτρώνουν
αιώνια τ' άνθη.

Ω γνήσια της Ελλάδος
Τέκνα· ψυχαί που επέσατε
εις τον αγώνα ανδρείως,
τάγμα εκλεκτών Ηρώων,
καύχημα νέον.

Σας άρπαξεν η τύχη
την νικητήριον δάφνην,
και από μυρτιάν σας έπλεξε
και πένθιμον κυπάρισσον
στέφανον άλλον.

Αλλ' αν τις απεθάνη
διά την πατρίδα, η μύρτος
είνε φύλλον ατίμητον,
και καλά τα κλαδιά
της κυπαρίσσου».

.....
Ανδρέα Κάλβου, *Απαντα*,
εισαγωγή Κωνσταντίνου Τσά-
τσου, Οργανισμός Εκδόσεως
Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα
1979, σ. 109.

Ματιά στο παρελθόν

Η Ιερή Συμμαχία καταδικάζει την ελληνική Επανάσταση

Το επαναστατικό κίνημα του Αλέξανδρου Υψηλάντη συνέπεσε χρονικά με το Συνέδριο της Ιερής Συμμαχίας στο Λάμπιαχ (σημερινή Λουμπλιάνα της Σλοβενίας). Όταν ο τσάρος Αλέξανδρος Α΄ πληροφορήθηκε από τον Ιωάννη Καποδίστρια τις εξελίξεις, έσπευσε να διαχωρίσει τη θέση του. Αποδοκίμασε την ενέργεια του Υψηλάντη, ενώ ταυτόχρονα τον διέγραψε από τον ρωσικό στρατό. Ο Καποδίστριας, με προσωπική επιστολή που έστειλε στον Υψηλάντη στις 14 Μαρτίου του 1821, του μεταβίβασε τη «θλίψη» του τσάρου για τον «παράλογισμό» που είχε επιδείξει. Του ανέφερε επίσης πως η Ρωσία ζούσε ειρηνικά με την Οθωμανική Αυτοκρατορία και πως δεν επρόκειτο για χάρη του να έρθει σε ρήξη μαζί της. Το Συνέδριο της Ιερής Συμμαχίας στο Λάμπιαχ καταδίκασε κάθε επαναστατική κίνηση στην Ευρώπη.

Άποψη της Λουμπλιάνας σήμερα

1

▲ Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης

2

▲ Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης μαζί με άλλους επαναστάτες στην κεντρική πλατεία του Ισίου, της πρωτεύουσας της τότε Μολδαβίας. Φανταστική παράσταση του V. Kaltzer, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη

3

▼ Ο Ιερός Λόχος μάχεται στο Δραγατσάνι, λιθογραφία, Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

▲ Η επαναστατική προκήρυξη του Αλέξανδρου Υψηλάντη

5

▼ Το ολοκάυτωμα της μονής Σέκου, σύνθεση του Πέτερ φον Ές, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη

Ερωτήματα

- Τι ήταν ο Ιερός Λόχος και ποια η τύχη του;
- Με βάση τα κείμενα των πηγών, να καταγράψετε τα συναισθήματα από τα οποία κυριαρχούνται οι συγγραφείς τους.